

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-170>

УДК 657.421:631.11

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ ЗНЕЦІНЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ASSESSMENT AND ACCOUNTING OF IMPAIRMENT OF FIXED ASSETS IN AGRICULTURAL ENTERPRISES UNDER WARTIME CHALLENGES

Кузик Наталія Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5042-8759>

Шевчук Катерина Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9284-0343>

Гаврилишин Валерія Олександрівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Облік і аудит»,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3500-9424>

Kuzyk Nataliia, Shevchuk Kateryna, Havrylyshyn Valeriia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Стаття присвячена актуальним питанням удосконалення методичних підходів до оцінки та обліку знецінення основних засобів аграрних підприємств в умовах воєнних викликів. Проаналізовано порядок проведення тестування активів на зменшення корисності відповідно до вимог МСБО 36 та НП(С)БО 28, уточнено етапи оцінки та облікового відображення результатів. Доведено, що воєнні дії, окупація територій і замінування сільськогосподарських земель зумовлюють необхідність розширення ознак знецінення активів та перегляду положень облікової політики. Узагальнено практичні аспекти відображення втрат від зменшення корисності в бухгалтерському обліку. Запропоновані підходи спрямовані на підвищення достовірності оцінки, своєчасне визнання втрат і прозорість фінансової звітності аграрних підприємств.

Ключові слова: знецінення активів, основні засоби, аграрні підприємства, воєнні ризики, бухгалтерський облік, фінансова звітність.

The article is devoted to methodological approaches to the assessment and accounting of impairment of fixed assets of agricultural enterprises in the context of wartime challenges. The relevance of the problem is substantiated taking into account the destruction of production facilities, occupation of territories, mining of agricultural lands, and loss of control over assets. These circumstances necessitate a revision of accounting policy provisions and an expansion of the list of impairment indicators in accordance with IAS 36 and NAS 28. The stages of impairment testing are summarized: identification of indicators, determination of the recoverable amount (fair value less costs of disposal or value in use), comparison with the carrying amount, and accounting for the results. Attention is drawn to the expediency of testing assets not only at reporting dates but also in interim periods when indications of impairment arise. The sectoral specifics of the agricultural sector are emphasized – territorial attachment, limited mobility, seasonality, and the risks of logistical and labor constraints that affect the recoverability of economic benefits. It is proven that military actions, occupation of territories, and mining of agricultural lands necessitate the expansion of impairment indicators and a revision of accounting policy provisions. Common external and internal indicators of impairment for IAS 36 and NAS 28 are systematized, and wartime factors (loss of access, physical damage, social depopulation of territories) that reinforce the need for timely testing are outlined. The procedure for recognizing

impairment losses as part of other expenses of the reporting period and for subsequent depreciation based on the adjusted carrying amount and revised useful life is disclosed. It is concluded that the systematic application of impairment testing, clarification of accounting policies regarding impairment indicators, and proper disclosure of information enhance the reliability of valuation, timeliness of loss recognition, and transparency of financial reporting of agricultural enterprises under wartime risks.

Keywords: asset impairment, fixed assets, agricultural enterprises, wartime risks, accounting, financial reporting.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення росії на території України посилило негативний вплив на фінансовий стан та фінансові результати діяльності підприємств. За таких умов підвищилися ризики втрати їхнього майна. Значного негативного впливу воєнних дій зазнали основні засоби: частина з них була зруйнована або пошкоджена, інша – залишилася на територіях, що перебувають під тимчасовою окупацією. Наразі відсутня для широкого загалу узагальнена статистика щодо кількості підприємств, чиї основні засоби залишилися на тимчасово окупованих територіях (ТОТ). Окрема публічно доступна інформація підтверджує, що наприкінці 2024 р. близько 180 тис. компаній (≈13% від зареєстрованих в Україні) були розташовані на прифронтових територіях, частина з яких охоплює зони активних бойових дій [4]. У 2025 році перелік територій бойових дій і ТОТ неодноразово оновлювався наказами Уряду, проте з аналізу інформаційних джерел не знайдено підтверджених кількісних даних щодо масштабів функціонування бізнесу на цих територіях.

Безумовно, вже не потребує доведення і безсумнівним є той факт, що збройна агресія росії проти України створила нові виклики для суб'єктів господарювання та спричинила необхідність адаптації до нових економічних та безпекових реалій [1; 17]. Це, зокрема, обумовило необхідність перегляду існуючих концептуальних підходів і методичних процедур оцінки та обліку знецінення основних засобів. Такі питання набули особливої значущості для всіх підприємств і підприємств агробізнесу, зокрема. Їхні активи мають виражену територіальну прив'язаність і обмежену мобільність. На відміну від промислових підприємств, які можуть частково або й навіть повністю переміщувати обладнання чи виробничі потужності, аграрні підприємства не мають змоги релокувати перевагу частину своїх основних засобів. Йдеться, зокрема, про такі як: земля, багаторічні насадження, виробничо-тваринницькі споруди (свинарники, корівники (молочні ферми, доїльні зали, молочні блоки, ферми для ВРХ), пташники (птахофабрики, інкубатори, комбікормові

цехи)), виробничі об'єкти рослинництва та складські споруди (тепліці, парники, розсадники, зерносховища, сушильні комплекси, сховища для овочів, фруктів, картоплі, склади для зберігання мінеральних добрив і засобів захисту рослин); технічна та інженерна інфраструктура (системи зрошення та водопостачання, склади для паливно-мастильних матеріалів, ремонтні майстерні для сільськогосподарської техніки; ангари для техніки й транспортних засобів; силосні ями, гноєсховища). Потребують особливої уваги питання обліку та знецінення довгострокових і поточних біологічних активів, а також багаторічних насаджень, які є невіддільними від земельних ділянок. Умови воєнного стану призвели до підвищення ризику фізичного пошкодження, втрати контролю чи знищення таких об'єктів. Це зумовлює необхідність уточнення методичних підходів до оцінки справедливої вартості та облікового відображення таких активів в обліку та у фінансовій звітності аграрних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагому роль у дослідженні проблематики теоретико-практичних засад визнання, обліку, оцінки основних засобів, їх амортизації, в тому числі і в реаліях воєнного стану відіграли відомі вчені-економісти, зокрема Ю. Бездушна, В. Бондар, М. Бондар, В. Жук, А. Кулик, Н. Лоханова, Є. Попко, Г. Пчелинська, Н. Сиротенко, Т. Черкашина, М. Суліма та інші.

Зокрема, підтримуючи позицію В. Жука, Ю. Бездушної та Є. Попко [2], варто відзначити, що в умовах збройної агресії актуалізується потреба у внесенні до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку поняття «воєнного стану» та перегляді амортизаційної політики, зокрема таких її компонентів як строк корисного використання, ліквідаційна вартість та методи амортизації. Подібної точки зору дотримуються М. Суліма та Д. Смірнов [15]. Автори аргументовано обґрунтовують недоцільність застосування традиційних підходів до визнання та нарахування амортизації основних засобів в умовах війни й необхідність їх перегляду та трансформації [15].

Варто відзначити рекомендації Н. Лоханової та Н. Сиротенко, які заслуговують на особливу увагу у контексті визнання та розкриття втрат від зменшення корисності необоротних активів [6]. Ними надано пропозиції щодо використання у практиці вітчизняних підприємств форми документу для визначення втрат від зменшення корисності необоротних активів. На думку вчених його необхідно застосовувати для ідентифікації ознак знецінення необоротного активу, а також для обґрунтування розрахунку його очікуваної відшкодуваної суми та суми втрат від знецінення [6].

У наукових дослідженнях Г. Пчелинської також акцентовано увагу на ключових проблемах, пов'язаних із відображенням в обліку вибуття основних засобів внаслідок збройної агресії росії [14]. Авторка аналізує проблемні обставини, що ускладнюють облік основних засобів в умовах воєнного стану. Серед ключових нею виділено: відсутність безпечного доступу інвентаризаційної комісії до активів та облікових документів; труднощі зі збереженням первинної документації та реєстрів; складність у підтвердженні факту втрати чи знищення майна; проблеми з обґрунтуванням визначенням суми компенсацій. Особливу увагу було приділено особливостям оподаткування при списанні знищених основних засобів, відображенням в обліку операцій з їх примусового відчуження та добровільної передачі для забезпечення оборонних потреб держави [14].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Не применшуючи ролі існуючих досліджень, необхідно зауважити, що питання особливостей оцінки та обліку знецінення основних засобів підприємств аграрного сектору залишаються недостатньо розкритими, адже галузева специфіка, сезонність виробництва, природні чинники істотно позначаються на функціонуванні активів та операціях, пов'язаних з ними. Окрім того, потребують поглибленого дослідження питання адаптації існуючих методичних підходів до обліку знецінення в умовах воєнного стану, а також документального підтвердження та обґрунтування знецінення у разі втрати частини облікових даних.

Формулювання цілей статті (постановка завдань). Метою статті є дослідження існуючих методичних підходів до оцінки та обліку знецінення основних засобів підприємств аграрного сектору з урахуванням галузевих особливостей, воєнних викликів та умов еко-

номічної нестабільності, а також розроблення пропозицій з їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка зменшення корисності є особливо актуальною щодо основних засобів, які є важливою складовою виробничого потенціалу підприємств аграрного сектору і мають виражену територіальну прив'язаність і обмежену мобільність. Ефективне функціонування багатьох основних засобів аграрних підприємств визначається доступом до конкретних земельних ділянок та розташуванням саме в сільській місцевості. Експлуатація таких об'єктів залежить не лише від місця розташування, а й від умов їх функціонування та інтенсивності використання. Ситуація ускладнюється підвищеними ризиками замінування сільськогосподарських земель, фізичного ушкодження або повного знищення самих об'єктів основних засобів.

Окрему загрозу для збереження корисності основних засобів аграрного підприємства становить соціальне знелюднення територій, яке, як відомо, спричинене масовою вимушеною міграцією населення [3]. Через брак або повну відсутність трудових ресурсів у відповідному регіоні, навіть за умов збереження доступу до земель сільськогосподарського призначення або технічної можливості експлуатації певних одиниць сільськогосподарської техніки, фізичне провадження аграрної діяльності стає ускладненим або об'єктивно неможливим.

Як свідчать дослідження науковців та підтверджують реалії практики, підприємство оцінює негативний вплив змін та визнає суми втрат від зменшення корисності основних засобів до моменту відновлення доступу до таких активів, проведення інвентаризації та прийняття відповідно рішення щодо їх списання або відновлення корисності [5].

Доречно зауважити, що пунктом 8 МСБО 36 визначено, що корисність основних засобів зменшується, у випадках, якщо його балансова вартість перевищує суму очікуваного відшкодування основних засобів [10]. Перед проведенням оцінки сум очікуваного відшкодування основних засобів, необхідно протестувати актив на знецінення і визначити наявність ознак зменшення корисності активу. Тестування основних засобів на знецінення, зазвичай, виконується в кінці кожного звітного періоду відповідно до п. 9 МСБО 36 [10], тобто кожного фінансового року та його проміжних періодів. За вимогами МСБО 36 [10] підприємству необхідно перевіряти

активи на знецінення у разі наявності ознак зменшення їхньої корисності, тобто незалежно від дати звітності. Якщо протягом року з'явилися ознаки знецінення (наприклад, фізичне пошкодження активів унаслідок бойових дій, втрата або обмеження доступу до земель сільськогосподарського призначення, руйнування транспортної та виробничої інфраструктури, дефіцит трудових ресурсів, скорочення площ обробітку, порушення технологічних процесів та інші), то тестування не лише може, але й повинно проводитися на будь-яку дату, навіть у проміжку між датами звітності. Визначені ознаки знецінення активу доцільно було б описати в наказі (положенні) про облікову політику підприємства. Тому, у випадку подання фінансової звітності за вимогами національних стандартів, необхідно передбачити в наказі про облікову політику положення про те, що підприємство проводить тестування необоротних активів на наявність ознак знецінення активу наприкінці

кожного звітного періоду, за умови їх ідентифікації (із уточненням переліку можливих ознак).

Проведення тесту на знецінення передбачає визначення наявності підстав вважати, що корисність активу зменшилася. Якщо такі підстави є, підприємство має оцінити, наскільки у вартісному вимірнику зменшилася корисність активу. У випадку, якщо підприємство складає фінансову звітність поквартально, логічно, що підприємство також на кінець кварталу оцінює, чи знецінився актив. Це сприятиме достовірному відображенню інформації в обліку і у фінансовій звітності підприємства. На відміну від НП(С)БО 28, положення МСБО 36 «Зменшення корисності активів» враховують цей аспект при оцінці зменшення корисності активів [7].

Зовнішні та внутрішні ознаки можливого знецінення, визначені в МСБО 36 (п. 12) і НП(С)БО 28 (п. 6) вказують на можливе знецінення активів і охоплюють загальні економічні, технологічні, ринкові та юридичні чин-

Таблиця 1

Ознаки можливого знецінення об'єктів основних засобів

Ознаки знецінення	МСБО 36	НП(С)БО 28
Ринкова вартість активу протягом періоду суттєво зменшилася, ніж очікувалось	+	+
Відбулися (або найближчим часом відбудуться) зміни (технологічного, ринкового, економічного або правового характеру), які негативно вплинуть на підприємство	+	+
Збільшення ринкових ставок відсотка або інших ринкових ставок доходу від інвестицій, яке може вплинути на ставку дисконту і суттєво зменшити суму очікуваного відшкодування активу	+	+
Перевищення балансової вартості чистих активів підприємства над їх ринковою вартістю	+	+
Факти фізичного зносу, пошкодження або морального (технологічного) застаріння активу	+	+
Підприємство планує припинити використовувати актив, припинити або реструктурувати господарську одиницю, до якої належить цей актив, тощо	+	+
Інші свідчення того, що ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувалось.		
Суттєві зміни способу використання активу протягом звітного періоду або такі очікувані зміни в наступному періоді, які негативно впливають на діяльність підприємства	+	+
Розміщення об'єктів основних засобів розміщені на окупованій (непідконтрольній) території	-	-
Значні зміни методів використання активу протягом звітного періоду або такі зміни, що очікуються в наступному періоді (близькість до непідконтрольних територій, які ставлять під загрозу нормальний цикл функціонування підприємства).	-	-

Джерело: сформовано авторами на основі [10; 11]

ники, які, відповідно, можуть бути спричинені воєнними діями (табл. 1).

Однак, звісно, що при їх формуванні не враховано сучасні умови воєнного часу, зокрема і те, що досить велика частина об'єктів основних засобів розміщені на окупованих/непідконтрольних територіях [18]. Суттєве зменшення ринкової вартості активу може бути наслідком бойових дій, що, у свою чергу, призведе до падіння попиту через евакуацію населення. Так, наприклад, вже у звітах за перше півріччя 2022 року окремі аграрні підприємства зазначали, що внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації компанія зазнала значних збитків, зокрема через зменшення попиту на агропродукцію, а також блокаду чорноморських портів і руйнування логістичної інфраструктури [19]. Це, відповідно, спричинило проведення тесту на зменшення корисності активів відповідно до МСБО 36.

Основні засоби аграрних підприємств біологічного та технічного характеру, про які нами згадувалося вище (земельні ділянки, трактори, комбайни, тваринницькі комплекси, теплиці, меліоративні споруди, склади, зерносховища тощо), є найбільш уразливими до зовнішніх і внутрішніх ознак знецінення. У переліку ознак знецінення, наведених у МСБО 36 (п. 12) і НП(С)БО 28 не простежується галузева специфіка, притаманна агробізнесу, де на корисність активів суттєво впливають сезонність виробництва, природно-кліматичні умови, агротехнічні цикли,

вартість сільськогосподарських ресурсів і стан ринку земель. Очевидно, що доцільно передбачити у наказі про облікову політику або інших локальних нормативних документах підприємства окремі положення, у яких було б конкретизовано галузеві та воєнні фактори, що впливають на формування ознак зменшення корисності основних засобів. Враховуючи складність і багатофакторність процесу оцінки знецінення в аграрних підприємствах, виникає потреба у його методичній візуалізації. З цією метою послідовність основних етапів оцінки зменшення корисності основних засобів наведено у вигляді узагальненої схеми (рис. 1).

Відповідно до МСБО 36 підприємство на кожну дату балансу має здійснювати ідентифікацію ознак можливого знецінення активів. За наявності таких ознак визначатиметься сума очікуваного відшкодування та, за потреби, буде визнаватися збиток від зменшення корисності. Проте, у випадку, коли підприємство застосовує модель переоцінки основних засобів відповідно до МСБО 16, переоцінка може передувати тестуванню на зменшення корисності, оскільки її метою є приведення вартості активів до справедливої. О. Харламова вказує, про те, що серед експертів з МСФЗ також переважає думка, що переоцінка має передувати тестуванню на зменшення корисності і є поширеною та рекомендованою практикою [16]. Це пояснюється тим, що переоцінка гарантує, що балансова вартість активу відобра-

Рис. 1. Послідовність проведення оцінки зменшення корисності основних засобів

Джерело: сформовано авторами на основі МСБО 36, 16, НП(С)БО 28, 7 [9-12]

жає його справедливу вартість, забезпечуючи поточну і достовірну основу для тестування на предмет зменшення корисності [7; 16].

Зменшення корисності основних засобів проводять тільки тоді, коли є ознаки його знецінення на підприємстві або в цілому є проблемні питання, які вказують на можливість зниження ефективності використання активу (п. 6 НП(С)БО 28, § 12-14 МСБО 36) [10; 11]. Отже, переоцінка (уцінка або дооцінка) основних засобів та зменшення їхньої корисності є різними обліковими процедурами відповідно до вимог НП(С)БО/МСФЗ. У випадках наявності однієї з ознак зменшення корисності, підприємству слід оцінити суму очікуваного відшкодування такого активу та порівняти її з балансовою вартістю. Сума очікуваного відшкодування відповідно до § 18 МСБО 36 становить більшу з двох оцінок: 1) справедлива вартість за мінусом витрат на вибуття активу (чи одиниці, що генерує грошові кошти); 2) вартість активу під час використання.

Важливим є етап аналізу результатів тестування та прийняття рішення щодо проведення знецінення об'єкта (порівняння сум очікуваного відшкодування із залишковою вартістю об'єкта основних засобів). Межа суттєвості відхилення залишкової вартості основних засобів від суми очікуваного відшкодування підприємство визначає самостійно та зазначає в обліковій політиці. Межа суттєвості для відображати зменшення корисності об'єктів основних засобів згідно з Положеннями методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів № 561 [8] може становити: 1% чистого прибутку/збитку підприємства або 10% відхилення залишкової вартості об'єкта основних засобів від його справедливої вартості, точніше, від суми його очікуваного відшкодування. Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів істотно відрізняється від суми очікуваного відшкодування, то є підстави для проведення знецінення.

Щодо облікового відображення, втрати від зменшення корисності основних засобів відповідно до вимог НП(С)БО 28 визнаються у складі інших витрат звітного періоду [11]. У бухгалтерському обліку їх відображають записом: дебет субрахунку 972 «Втрати від зменшення корисності активів» кредит субрахунку 131 «Знос основних засобів» (знецінення безпосередньо не зачіпає первісної вартості основних засобів). Якщо об'єкт основних засобів раніше підлягав переоцінці

(дооцінці або уцінці), то зменшення його корисності відображається за тими самими правилами, що й облік результатів переоцінки. Зокрема, коли сума попередніх дооцінок і вигід від відновлення корисності перевищує суму уцінок і втрат від зменшення корисності, зменшення корисності відображається записом: дебет субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» кредит субрахунку 131 «Знос основних засобів» – на суму зменшення корисності об'єкта основних засобів у межах перевищення попередніх дооцінок (вигід від відновлення корисності) над уцінками (втратами від зменшення корисності). Якщо ж сума зменшення корисності перевищує величину попередніх дооцінок (вигід від відновлення корисності), то різниця визнається іншими витратами звітного періоду проведенням: дебет субрахунку 972 «Втрати від зменшення корисності активів» кредит субрахунку 131 «Знос основних засобів» – на залишок суми зменшення корисності об'єкта основних засобів. Після визнання втрат від зменшення корисності, амортизацію об'єкта основних засобів нараховують на основі нової балансової (залишкової) вартості й переглянутого строку його корисного використання (експлуатації). Отже, відображення зменшення корисності об'єктів, що раніше переоцінювалися, здійснюється поетапно: спочатку за рахунок капіталу у дооцінках, а потім, за необхідності, через витрати звітного періоду. Такий підхід відповідає принципам обачності та послідовності облікової політики, закріпленим у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності і НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

Важливо зазначити, що визнання збитку від зменшення корисності не означає автоматичного припинення використання об'єкта основних засобів. Якщо об'єкт основних засобів зберігає здатність приносити економічні вигоди, навіть частково, його експлуатація може продовжуватися, однак вже на основі скоригованої (зменшеної) балансової вартості. Після відображення втрат від зменшення корисності необхідно: переглянути строк корисного використання (експлуатації) активу, за потреби скоротивши його; перерахувати амортизацію, виходячи з нової залишкової вартості та оновленого строку; здійснювати регулярний моніторинг ознак відновлення корисності, оскільки у разі зникнення причин знецінення підприємство має право визнати дохід від відновлення корисності активів [10; 11]. Так, наприклад, якщо об'єкти пере-

бували у зоні бойових дій, зазнали фізичних пошкоджень і логістичних обмежень, проте були реконструйовані, це створює передумови для відновлення їхньої корисності після первісного знецінення.

Висновки. В умовах воєнних викликів особливої актуальності набули питання адаптації методичних підходів до оцінки та обліку знецінення основних засобів аграрних підприємств. Водночас ця проблематика потребує подальшого розвитку з урахуванням поствоєнного відновлення потенціалу підприємств

аграрного сектору. Визначено необхідність урахування специфічних галузевих факторів – сезонності, природно-кліматичних умов, ризику замінування земель і втрати контролю над активами. Тестування на зменшення корисності має здійснюватися системно, з документальним підтвердженням та, за необхідності, коригуванням облікової політики. Запропоновано уточнення ознак знецінення для аграрного сектору, що сприятиме достовірності фінансової звітності та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волинець О. О., Тичук Т. О. Сучасні аспекти оцінки корисності необоротних активів та їх відображення в обліку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 25. Ч. 1. С. 53-58. http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/25_1_2019ua/13.pdf (дата звернення 25.08.2025).
2. Жук В., Бездушна Ю., Попко Є. Амортизація активів підприємств у воєнний час. *Облік і фінанси*. 2022. № 1(95). С. 5-12. URL: <https://afj.org.ua/pdf/881-amortizaciya-aktiviv-pidpriemstv-u-voenni-chas.pdf> (дата звернення 27.09.2025).
3. Грицишена З.О., Грабчук І.Л., Деяк М.М. Вимушена міграція як загроза демографічній безпеці України: переосмислення механізмів державного управління у відповідь на соціально-демографічні виклики війни. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 2 (284). С. 308 – 315.
4. Кожна 8 компанія в Україні зареєстрована на прифронтовій території: веб-сайт. URL: https://opendatabot.ua/analytics/frontline-business?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 11.08.2025).
5. Корнієнко А. Статус активів на тимчасово окупованій території: чи можна вважати їх збитками підприємства. *Юридична газета. On line*. 2025. № 9-10 (787–788). URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/status-aktiviv-na-timchasovo-okupovaniy-teritoriyi-chi-mozhna-vvazhati-yih-zbitkami-pidpriemstva.html> (дата звернення 10.10.2025).
6. Лоханова Н. О., Сиротенко Н. А. Дискусійні питання обліку й розкриття у звітності необоротних в умовах воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 5-6 (318-319). С. 7-15. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/318-319/pdf/7-15.pdf> (дата звернення 09.10.2025).
7. Любанова А. Зменшити корисність – один із варіантів облікувати пошкоджені ОЗ. *Головбух: веб-сайт*. URL: <https://gb.expertus.com.ua/recommendations/2196> (дата звернення 12.10.2025).
8. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів № 561, затверджені наказом Мініфіну № 561 від 30.09.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення 14.10.2025).
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення: 09.09.2025).
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 (МСБО 36) «Зменшення корисності активів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text (дата звернення 07.10.2025).
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від № 817 від 24.12.2004 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення 25.08.2025).
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00. 14 (дата звернення 20.09.2025).
13. Поліщук А. Як МСФЗ-підприємствам обліковувати зменшення корисності ОЗ. *Головбух : веб-сайт*. 2024. № 46. URL: <https://egolovbuh.expertus.com.ua/10020248> (дата звернення 11.10.2025).
14. Пчелинська Г. В. Особливості обліку вибуття основних засобів в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2462/2381> (дата звернення 03.10.2025).

15. Суліма М. О., Смірнов Д. Р. Облік основних засобів підприємства в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. (70). С. 188-193. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70_2023/35.pdf (дата звернення 07.10.2025).
16. Харламова О. Переоцінка та зменшення корисності основних засобів відповідно до МСБО 16 та МСБО 36. *Агенство з МСФЗ : веб-сайт*. URL: <https://amsfo.com.ua/pereotsinka-do-msbo-16-ta-msbo-36> (дата звернення 11.10.2025).
17. Черкашина Т. В. Проблемні питання обліку основних засобів в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. № 9 (322). С. 29-36. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/322/pdf/29-36.pdf> (дата звернення 27.09.2025).
18. OECD. Economic Surveys: Ukraine 2025: звіт. Organisation for Economic Co-operation and Development : веб-сайт. 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/raising-investment-and-exports_8614bf29.html (дата звернення: 26.10.2025).
19. Kernel Holding S.A. Річний звіт за 2022 фінансовий рік (Annual Report FY2022): Kernel Holding S.A., 2022. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2022/12/FY2022_Kernel_Annual_Report.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 21.10.2025).

REFERENCES:

1. Volynets O. O., Tychuk T. O. (2019) Suchasni aspekty otsinky korysnosti neoborotnykh aktiviv ta yikh vidobrazhennia v obliku [Modern aspects of impairment assessment of non-current assets and their accounting reflection]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, issue 25, part 1, pp. 53–58. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/13.pdf (accessed August 25, 2025).
2. Zhuk V., Bezdushna Yu., Popko Ye. (2022) Amortyzatsiia aktiviv pidpriemstv u voiennyi chas [Depreciation of enterprise assets during wartime]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, no. 1(95), pp. 5–12. Available at: <https://afj.org.ua/pdf/881-amortizaciya-aktiviv-pidpriemstv-u-voenniy-chas.pdf> (accessed September 27, 2025).
3. Hrytsyshena Z. O., Hrabchuk I. L., Deiak M. M. (2025) Vymushena mihratsiia yak zahroza demohrafichnii bezpetsi Ukrainy: pereosmyslennia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia u vidpovid na sotsialno-demohrafichni vyklyky viiny [Forced migration as a threat to Ukraine's demographic security: rethinking public administration mechanisms in response to socio-demographic challenges of war]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, no. 2(284), pp. 308–315. (in Ukrainian).
4. Kozhna 8 kompaniia v Ukraini zareiestrovana na prifrontovii terytorii [Every 8th company in Ukraine is registered in a frontline area]. (2025) Opendatabot: website. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/frontline-business> (accessed August 11, 2025).
5. Korniienko A. (2025) Status aktiviv na tymchasovo okupovanii terytorii: chy mozha vvazhaty yikh zbytkamy pidpriemstva [The status of assets in temporarily occupied territory: can they be considered company losses]. *Yurydychna hazeta – Legal Newspaper*, no. 9–10 (787–788). Available at: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/status-aktiviv-na-timchasovo-okupovaniy-teritoriyi-chi-mozhna-vvazhati-yih-zbitkami-pidpriemstva.html> (accessed October 10, 2025).
6. Lokhanova N. O., Syrotenko N. A. (2024) Dyskusiini pytannia obliku y rozkryttia u zvitnosti neoborotnykh aktiviv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Discussion issues of accounting and disclosure of non-current assets under martial law in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*, no. 5–6(318–319), pp. 7–15. Available at: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/318-319/pdf/7-15.pdf> (accessed October 9, 2025).
7. Liubanova A. (2025) Zmenshyty korysnist – odyn iz variantiv oblikuvaty poshkodzheni osnovni zasoby [Impairment – one of the ways to account for damaged fixed assets]. Holovbukh: website. Available at: <https://gb.expertus.com.ua/recommendations/2196> (accessed October 12, 2025).
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2003) Metodichni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku osnovnykh zasobiv № 561 [Methodological recommendations on accounting for fixed assets No. 561]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (accessed October 14, 2025).
9. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 16 «Osnovni zasoby» [International Accounting Standard 16 “Property, Plant and Equipment”]. (2025) Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (accessed September 9, 2025).
10. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 36 «Zmenshennia korysnosti aktiviv» [International Accounting Standard 36 “Impairment of Assets”]. (2025) Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text (accessed October 7, 2025).

11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 28 «Zmenshennia korysnosti aktyviv» [National Accounting Standard 28 "Impairment of Assets"]. (2004) Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (accessed August 25, 2025).
12. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 7 «Osnovni zasoby» [National Accounting Standard 7 "Property, Plant and Equipment"]. (2000) Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (accessed September 20, 2025).
13. Polishchuk A. (2024) Yak MSFZ-pidpriemstvam oblikovuvaty zmenshennia korysnosti osnovnykh zasobiv [How IFRS enterprises should account for impairment of fixed assets]. *Holovbukh: website*, no. 46. Available at: <https://egolovbukh.expertus.com.ua/10020248> (accessed October 11, 2025).
14. Pchelynska H. V. (2023) Osoblyvosti obliku vybuttia osnovnykh zasobiv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Features of disposal accounting of fixed assets under martial law in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, issue 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2462/2381> (дата звернення 03.10.2025).
15. Sulima M. O., Smirnov D. R. (2023) Oblik osnovnykh zasobiv pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu [Accounting of enterprise fixed assets under martial law]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, issue 70, pp. 188–193. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70_2023/35.pdf (accessed October 7, 2025).
16. Kharlamova O. (2025) Pereotsinka ta zmenshennia korysnosti osnovnykh zasobiv vidpovidno do MSBO 16 ta MSBO 36 [Revaluation and impairment of fixed assets according to IAS 16 and IAS 36]. *Ahentsstvo z MSFZ – IFRS Agency: website*. Available at: <https://amsfo.com.ua/pereotsinka-do-msbo-16-ta-msbo-36> (accessed October 11, 2025).
17. Cherkashyna T. V. (2024) Problemni pytannia obliku osnovnykh zasobiv v umovakh voiennoho stanu [Problematic issues of fixed assets accounting under martial law]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odessa National Economic University*, no. 9(322), pp. 29–36. Available at: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/322/pdf/29-36.pdf> (accessed September 27, 2025).
18. OECD (2025) Economic Surveys: Ukraine 2025: report. Organisation for Economic Co-operation and Development: website. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/raising-investment-and-exports_8614bf29.html (accessed October 26, 2025).
19. Kernel Holding S.A. (2022). Annual Report FY2022. Kyiv: Kernel Holding S.A. Retrieved from <https://www.kernel.ua/investor-relations/annual-reports/> (accessed October 21, 2025) (in Ukrainian).